

Olsztyn, 4 października 2018 r.

dr Kamil Frąckowiak

Katedra Prawa Karnego Materialnego i Prawa Wykroczeń

WPiA UWM w Olsztynie

Załącznik nr 2 do wniosku o przeprowadzenie postępowania habilitacyjnego

AUTOREFERAT

przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych

1. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe – z podaniem nazwy, miejsca i roku ich uzyskania oraz tytuł rozprawy doktorskiej

- Tytuł magistra prawa uzyskany w 2005 r. pod odbyciu 5-letnich studiów magisterskich na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Tytuł pracy magisterskiej: *Użycie siły absolutnie koniecznej w świetle Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*; promotorem pracy był prof. dr. hab. Tadeusz Jasudowicz. Recenzent: prof. dr hab. Jan Białocerkiewicz.

- Stopień doktora nauk prawnych w zakresie prawa nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa Uniwersytetu w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2008 r. Rozprawa doktorska *Prawne standardy użycia broni palnej przez policjantów w świetle ochrony życia człowieka*, napisana pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. Stanisława Pikulskiego. Recenzenci: prof. dr hab. Emil W. Pływaczewski, dr hab. Zbigniew Ćwiąkalski, prof. UJ.

2. Edukacja i doświadczenie zawodowe, w tym zatrudnienie w jednostkach naukowych

- 2000-2005 - studia na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, kierunek Prawo

- 2006 - Studium Podyplomowe „Biznes Międzynarodowy – „International Business” na Wydziale Ekonomicznym Uniwersytetu Gdańskiego z językiem wykładowym angielskim.

- 2007 - Szkoła Prawa Amerykańskiego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego z językiem wykładowym angielskim

- 2005-2009 - asystent w Katedrze Prawa Karnego Materialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; Kierownik Katedry - prof. dr hab. S. Pikulski,
- od 2009 - adiunkt w Katedrze Prawa Karnego Materialnego na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie; Kierownik Katedry - prof. dr hab. S. Pikulski, następnie dr hab. W. Cieślak, prof. UWM,
- 2006-2009 - aplikacja adwokacka przy Okręgowej Izbie Adwokackiej w Olsztynie
- od 2010 - adwokat prowadzący własną Kancelarię Adwokacką w Olsztynie,
- 2012-2014 - Przewodniczący Wojewódzkiej Komisji ds. orzekania o zdarzeniach medycznych w Olsztynie, następnie członek w/w Komisji

3. Wskazanie osiągnięcia naukowego, o którym mowa w art. 16 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

Jako podstawowe osiągnięcie naukowe – w rozumieniu art. 16 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595 ze zm.) stanowiące podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego nauk prawnych, przedstawiam monografię pt. *Nielegalny e-hazard. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, wyd. Pracownia Wydawnicza ElSet, Olsztyn 2018 r. (recenzent wydawniczy: dr hab. Piotr Chlebowicz).

Podstawowym celem badawczym pracy jest przedstawienie problematyki kryminalizacji nielegalnego e-hazardu w polskim prawie karnym (skarbowym) oraz ocena rozwiązań karnoprawnych służących zwalczaniu zagrożeń związanych z e-hazardem. Eksploracja tego problemu badawczego wymagała w szczególności dokonania karnoprawnej analizy czynów zabronionych, które kryminalizują zachowania związane z organizacją i uczestnictwem w nielegalnym e-hazardzie na gruncie prawa karnego skarbowego, prawa karnego i prawa wykroczeń oraz oceny środków karnych służących zwalczaniu tego fenomenu. W systemie prawa polskiego zachowania godzące w zasady organizacji i uczestnictwa w grach hazardowych penalizowane są głównie na gruncie prawa karnego skarbowego. Z tych względów znaczna część opracowania poświęcona jest regulacjom właściwym dla kodeksu karnego skarbowego. W konsekwencji w monografii jedynie fragmentarycznie poruszane są zagadnienia dotyczące e-hazardu na płaszczyźnie prawa karnego sensu largo, czyli tylko w tym zakresie, w którym stanowią reakcję karnoprawną na

CPT

nielegalny e-hazard w postaci przestępstwa oszustwa czy oszustwa komputerowego związanego z organizowaniem lub uczestnictwem w grach e-hazardowych. Z racji blankietowego charakteru przestępstw i wykroczeń skarbowych przeciwko organizacji gier hazardowych uregulowanych w kodeksie karnym skarbowym, koniecznym stało się omówienie odpowiednich przepisów ustawy o grach hazardowych z 2009 r., które stanowią dla nich bazę merytoryczną.

Przedstawiając tematykę nielegalnego e-hazardu, nie sposób również „uciec” od jej aspektu kryminologicznego. Kryminologia, która bada etiologię i fenomenologię zjawisk przestępczych stanowi naturalną podbudowę dla kryminalizacji. Monografia ma zatem za zadanie dostarczyć informacji, poza zagadnieniami definicyjnymi, na temat historii oraz symptomatologii nielegalnego hazardu, w tym w jego wersji elektronicznej, a także zagrożeń z nim związanych. Jedynie bowiem po przedstawieniu wskazanych zagadnień związanych z nielegalnym e-hazardem można stwierdzić, czy zakres kryminalizacji jest właściwy i nie pozostawia luk, które mogą zostać wykorzystane przez przestępców do uniknięcia odpowiedzialności karnej, a także wskazać na organizacyjne formy zwalczania fenomenu.

Dla realizacji określonego powyżej celu badawczego monografię pod tytułem „Nielegalny e-hazard. Studium prawnokarne i kryminologiczne” podzielono na osiem rozdziałów, które obejmują: rozdział I – „Zjawisko nielegalnego e-hazardu”, rozdział II – „E-hazard jako zagrożenie dla interesu publicznego w perspektywie europejskiej”; rozdział III – „Modele regulacji rynku e-hazardowego”; rozdział IV – „Kryminalizacja nielegalnego e-hazardu”; rozdział V – „Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych w kontekście nielegalnego e-hazardu”; rozdział VI – „Przestępstwa i wykroczenia powszechne przeciwko mieniu w kontekście nielegalnego e-hazardu”; rozdział VII – „Środki reakcji karnoprawnej związane z e-hazardowymi czynami zabronionymi”; rozdział VIII – „Sankcje w ramach nadzoru administracyjnego w ustawie o grach hazardowych”.

W zakończeniu monografii dokonano przedstawienia wniosków końcowych. Poniżej wskazano wnioski końcowe o charakterze polemicznym:

1. Należy wskazać, że specyfika e-hazardu wynika przede wszystkim z tego, że jest to zjawisko o charakterze transgranicznym, co umożliwia podmiotom oferującym gry hazardowe przez Internet świadczenie swoich usług graczom w innych państwach niż państwo, w którym dany podmiot ma swą siedzibę. Wraz z upowszechnieniem e-hazardu egzekwowanie przez państwo swych krajowych regulacji prawnych napotyka szereg trudności, co rodzi realne możliwości dla przestępców do organizowania nielegalnego

procederu. Nie istnieje bowiem żadna fizyczna przestrzeń, w której urządzający grę hazardową ją oferują, zaś uczestnicy gier hazardowych biorą w niej udział. W ocenie autora niniejszej monografii w kontekście specyfiki nielegalnego e-hazardu, obiektywnych trudności w zwalczaniu jego organizowania przez zagranicznych operatorów hazardowych, kryminalizacja przez polskie prawo karne skarbowe zachowań sprawców przebywających na terytorium RP (art. 107 § 2 i art. 109 k.k.s.), którzy uczestniczą w zagranicznych grach hazardowych wydaje się być jedyną realną alternatywą dla stanowienia i egzekwowania prawa, a w konsekwencji powstrzymania zjawiska nielegalnego e-hazardu.

2. Administracyjnie regulowany rynek usług e-hazardowych nie jest statyczny i może zmieniać się znacząco z uwagi na zapotrzebowanie graczy, nowe technologie lub inne trendy. Rozwój hazardu internetowego ujawnił słabość zwyczajowo stosowanych instrumentów administracyjnoprawnych, w wyniku czego istnieje potrzeba stosowania regulacji prawnokarnych. Polski ustawodawca przy wprowadzaniu nowelizacji ustawy o grach hazardowych, wskazał, że powodem kryminalizacji jest konieczność ograniczenia występowania nielegalnego tzw. szarego rynku m.in. w środowisku gier hazardowych w sieci Internet, zapewnienia jak najwyższego poziomu ochrony graczy przed negatywnymi skutkami hazardu oraz podniesienia poziomu społecznej świadomości co do zagrożeń wynikających z korzystania z usług nielegalnych operatorów hazardowych. Znowelizowana ustawa o grach hazardowych z dnia 19 listopada 2009 r. jest podstawą regulacji e-hazardu, mając bez wątpienia charakter regulacji administracyjnoprawnej. U.g.h. operuje karami pieniężnymi jako administracyjną konsekwencją naruszenia zakazów i nakazów przez nią wprowadzonych w sferze urządzania gier hazardowych. Z kolei w prawie karnym skarbowym kryminalizacja objęła określone zachowania naruszające reguły wprowadzone w prawie hazardowym obejmując czyny zabronione polegające na naruszeniu przepisów owej ustawy. Kryminalizacja „urzeczywistnia się” w przestępstwach i wykroczeniach skarbowych zawartych w rozdziale 9 k.k.s. o intytulacji „Przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych”. U.g.h. oraz akty wykonawcze wydane na jej podstawie określają warunki urządzania i zasady prowadzenia działalności w zakresie gier hazardowych, w tym gier online, zatem kryminalizacja wprowadzona w kodeksie karnym skarbowym ma na celu powstrzymanie obywateli od naruszenia reguł (tj. warunków i zasad) administracyjnoprawnych zawartych w tej ustawie. W ten sposób przepisy karnoskarbowe wzmacniają normy administracyjnoprawne siłą swego opartego na drastyczności używanych środków reakcji karnoprawnej autorytetu. Autor wyraża pogląd, że z uwagi na stopień społecznej szkodliwości kryminalizowanych zachowań nie wystarcza tutaj samo ograniczenie

do stosowania kar pieniężnych, choćby dolegliwych, zawartych w ustawie o grach hazardowych. Z tych względów stanowisko rygorystyczne w zakresie kryminalizacji zachowań godzących w zasady organizacji e-hazardu zasługuje na aprobatę.

3. Prawo karne skarbowe reguluje problematykę odpowiedzialności sprawców za przestępstwa i wykroczenia skarbowe, tzn. czyny naruszające interes Skarbu Państwa, m.in. w zakresie gier e-hazardowych. Swoistość prawa karnego skarbowego wyraża się w jego finansowo prawnym powiązaniu. Państwo polskie przypisuje sobie monopol w tym obszarze lub jego znacznej części. Jest to bezpośrednio związane z rozmiarami finansowymi tej działalności. Naruszenie przez sprawcę ograniczeń działalności hazardowej wprowadzonych przez unormowania u.g.h. w efekcie będzie uznane za zachowanie kryminalizowane, tj. nielegalną działalność, która w ogóle nie przysporzy Skarbowi Państwa danin publicznoprawnych, zatem godzić będzie w finanse publiczne (interes finansowy Skarbu Państwa). Podmioty nielegalnie organizujące gry hazardowe – w przeciwieństwie do podmiotów działających legalnie – nie odprowadzają należnych podatków, nie składają sprawozdań dotyczących bieżącej działalności i obrotów. Tego rodzaju proceder godzi bez wątpienia w interesy fiskalne państwa. W ten sposób bezpośrednio zubożony zostaje Skarb Państwa – beneficjent zysków z działalności hazardowej oraz danin publicznoprawnych z tytułu urządzania i prowadzenia gier hazardowych. Tym samym przestępstwa i wykroczenia skarbowe zlokalizowane w ramach rozdziału 9 k.k.s. prawidłowo chronią bezpośrednio interes finansowy państwa oraz porządek publiczny w ujawnianiu dochodów pochodzących z przestępstw hazardowych i są właściwie umiejscowione przez ustawodawcę w ramach kodeksu karnego skarbowego, nie zaś kodeksu karnego.

4. Prawo karne skarbowe jest prawem wtórnym wobec regulacji sektorowych prawa hazardowego. Jest to bardzo ściśle powiązanie, które znajduje odzwierciedlenie w tzw. blankietowej budowie przepisów prawa karnego skarbowego. Naruszenie regulacji ustawy o grach hazardowych jest przedmiotem sankcjonowania w rozdziale 9 k.k.s., gdzie zostały stypizowane przestępstwa skarbowe i wykroczenia skarbowe przeciwko organizacji gier hazardowych. W przypadku, gdy ustawa hazardowa i akty wykonawcze nakładają na podmiot określone obowiązki, naruszenie tych nakazów i zakazów - jako wypełnienie elementów strony przedmiotowej - może stanowić przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe. W systemie prawa polskiego szczególną uwagę należy zwrócić na przestępstwa i wykroczenia skarbowe, które łącznie kryminalizują fenomen nielegalnego e-hazardu i polegają na: nielegalnym urządzaniu i prowadzeniu gier hazardowych - art. 107 k.k.s., nielegalnym urządzaniu lub prowadzeniu loterii fantowej, gry bingo fantowe, loterii promocyjnej lub

loterii audiotekstowej - art. 108 k.k.s., nielegalnym uczestnictwie w grach hazardowych - art. 109 k.k.s., nielegalnej sprzedaży losów loterii lub innych dowodów udziału w grze - art. 110 k.k.s., nielegalnej reklamie, promocji i informowaniu o sponsorowaniu gier hazardowych - art. 110a k.k.s., umożliwieniu osobie niepełnoletniej udziału w grze hazardowej - art. 110b k.k.s. oraz dopuszczeniu do popełnienia przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego w zakresie organizacji gier hazardowych przez niedopełnienie obowiązku nadzoru - art. 111 k.k.s..

5. Należy wskazać, że regulacja zawarta w rozdziale 9 k.k.s. jest uzupełniana przez takie przepisy karne jak art. 128 k.w. (wykroczenie urządzania gry hazardowej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej), art. 286 k.k. (przestępstwo oszustwa związanego z grą hazardową) i art. 287 k.k. (przestępstwo oszustwa komputerowego). Wskazane czyny zabronione określone w k.k. i k.w., które związane są z nielegalnym e-hazardem skierowane są przeciwko mieniu jako przedmiotowi ochrony. Przestępstwo powszechne, które wykazuje najbliższy związek z hazardem, to przestępstwo oszustwa z art. 286 § 1 k.k.. Z kolei urządzanie gier hazardowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej wypełnia znamiona wykroczenia z art. 128 § 1 k.w., t.j. urządzania gry hazardowej. Pomiędzy zakresami kryminalizacji wskazanych czynów zabronionych zachodzi stosunek krzyżowania. W sytuacji, gdy sprawca urządza grę hazardową „wbrew przepisom ustawy”, która jest wyszczególniona w art. 2 u.g.h., to popełnia przestępstwo skarbowe jej urządzania z art. 107 § 1 k.k.s. Jeśli jednocześnie czyni to w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, to dopuszcza się również wykroczenia powszechnego z art. 128 k.w. Jeśli zaś podstępnie obchodzi reguły gry hazardowej, zmniejszając w ten sposób szansę na wygraną uczestników dopuszcza się oszustwa hazardowego, czyli w rezultacie popełnia przestępstwo powszechne oszustwa z art. 286 § 1 k.k. Mamy w opisanym przypadku do czynienia z idealnym zbiegiem unormowanym w art. 8 k.k.s., który stanowi, że odpowiedzialność karna skarbową jest niezależna od odpowiedzialności za wykroczenie z art. 128 k.w., jak i przestępstwo z art. 286 k.k.. Należy podkreślić, że w sytuacji gdy urządzający grę stosuje oszukańcze zabiegi, wpływając w ten sposób na grę, popełnia wtedy przestępstwo z art. 286 k.k. tzw. oszustwo hazardowe, a nie wykroczenie z art. 128 k.w. W kontekście e-hazardu przestępstwo oszustwa komputerowego z art. 287 § 1 k.k., może zostać popełnione gdy działania sprawcy-gracza są nakierowane wyłącznie na ingerencję w urządzenie.

6. W polskim systemie prawnym do gier hazardowych, które są objęte w całości lub w części monopolem państwa zgodnie z art. 1 ust. 2 u.g.h. zalicza się: gry losowe, zakłady wzajemne, gry w karty oraz gry na automatach. Definicja legalna gier hazardowych została wprowadzona dopiero nowelizacją u.g.h., która weszła w życie w dniu 1 kwietnia 2017 r..

Ustawodawca nie wprowadził opisowej definicji legalnej gier hazardowych, lecz jedynie poprzestał na ich wyliczeniu postaci nazw w zamkniętym katalogu. Są to zatem cztery wyraźnie przez ustawodawcę wyodrębnione kategorie gier hazardowych wykazujące różnice w zakresie elementu losowości oraz rozumienia pojęcia wygranych i mające swój określony reżim prawny. Szczegółowy, zamknięty katalog gier hazardowych - dookreślający art. 1 ust. 2 u.g.h. - został zawarty w art. 2 u.g.h. Autor monografii prezentuje pogląd, że w odniesieniu do gier hazardowych ujętych w katalogu gier w art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 u.g.h. „katalogowe” gry hazardowe będą podlegać reżimowi prawnemu przewidzianemu w u.g.h., gdzie znajdują się „bazowe” przepisy regulujące organizację hazardu, i w konsekwencji w k.k.s.. Z kolei w odniesieniu do gier hazardowych, które istnieją, lecz są nieujęte w katalogu gier hazardowych w art. 2 u.g.h. w obecnym stanie prawnym (np. wideoloterie), a mających ich charakter, u.g.h. i k.k.s. w ogóle nie znajdują zastosowania. Autor aprobuje bowiem pogląd, że u.g.h. nie zabrania wyraźnie urządzania gier hazardowych innych, niż określone w zamkniętym katalogu w art. 2 u.g.h.. Nie są one objęte monopolem państwa i nie można na nie uzyskać koncesji ani zezwolenia. Wyłączenie tej kategorii gier z definicji legalnej gier hazardowych powoduje, że reglamentacja tej gry nie dotyczy. Wnioskować należy, że dozwolone jest prowadzenie działalności gospodarczej opartej na urządzaniu gier, które nie są uwzględnione w zamkniętym katalogu gier hazardowych. W konsekwencji zachowania związane z urządzaniem, prowadzeniem lub uczestniczeniem w nich nie zostaną objęte kryminalizacją przez czyny zabronione, gdzie ustawa karna wymaga wystąpienia znamienia „gry hazardowej”. Dlatego postulować de lege ferenda należy, aby ustawodawca w ustawie o grach hazardowych w art. 2 wskazał wszystkie definicje gier hazardowych określając kompleksowo zamknięty katalog gier hazardowych, włączając również wideoloterie, a następnie dookreślił normę sankcjonowaną, że jeśli dane gry nie są objęte monopolem państwa lub systemem koncesji lub zezwoleń, to ich organizacja jest zabroniona przez u.g.h.

7. W kontekście czynu zabronionego polegającego na niezgodnym z prawem urządzaniu i prowadzeniu gier hazardowych online zawartego w art. 107 § 1 k.k.s. należy zwrócić szczególną uwagę na wprowadzenie przez ustawodawcę zezwoleń dla podmiotów prywatnych na oferowanie zakładów wzajemnych online. Zezwolenie stanowi w istocie uprawnienie do wykonywania oznaczonej działalności w sposób zgodny z prawem. Zgodnie z art. 3 ust. 3 u.g.h. działalność w zakresie zakładów wzajemnych może być prowadzona - stosownie do udzielonego zezwolenia - wyłącznie w punktach przyjmowania zakładów wzajemnych albo przez sieć Internet po uzyskaniu zezwolenia na urządzanie zakładów wzajemnych. Jak wynika z treści przepisu art. 14 ust. 3 u.g.h. możliwość przyjmowania

zakładów wzajemnych internetowych musi wynikać z treści zezwolenia. Przyjmowanie zakładów wzajemnych jest dozwolone - stosownie do udzielonego zezwolenia - wyłącznie w punktach przyjmowania zakładów wzajemnych lub przez sieć Internet na zasadach i warunkach określonych w zatwierdzonym regulaminie i udzielonym zezwoleniu, a także wynikających z przepisów ustawy. Normodawca słusznie wprowadził wiele uregulowań, które mają zapewnić bezpieczeństwo uczestników gier e-hazardowych. Podmioty zarządzające zakłady wzajemne online muszą spełnić szereg warunków technicznych określonych w art. 15d i 15e u.g.h. dotyczących sposobu prowadzenia witryn internetowych, umiejscowienia serwera, archiwizacji danych i ich udostępniania uprawnionym organom oraz przyjmowania i odbierania płatności za zakłady których naruszenie powoduje urządzenie gier hazardowych „wbrew przepisom ustawy” lub „warunkom zezwolenia”, co może podlegać odpowiedzialności karnej z art. 107 § 1 k.k.s.. W kontekście działania w ramach przepisów u.g.h. lub udzielonego zezwolenia podmiot prowadzący działalność w zakresie gier hazardowych zarządzanych przez sieć Internet musi opracować i stosować regulamin odpowiedzialnej gry. Obowiązek ten został nałożony na wszystkie podmioty ubiegające się o koncesję lub zezwolenie na prowadzenie działalności dotyczącej gier hazardowych, w tym na podmiot wykonujący monopol państwa w tym zakresie. Zgodnie z art. 15i u.g.h. w celu zapewnienia ochrony uczestników gry przed negatywnymi skutkami hazardu online, operator hazardowy ma obowiązek wdrożyć regulamin odpowiedzialnej gry. Urządzenie gry hazardowej bez zatwierdzonego regulaminu odpowiedzialnej gry kwalifikować należy, zdaniem autora, jako zachowanie „wbrew przepisom ustawy”. Z kolei naruszenie przez organizatora zatwierdzonego regulaminu odpowiedzialnej gry powoduje, że sprawca prowadzi grę hazardową „wbrew przepisom u.g.h.” (jako państwowy monopolista) lub „warunkom koncesji lub zezwolenia” (jako podmiot prywatny), co wiąże się z odpowiedzialnością karnoskarbową z art. 107 § 1 albo 4 k.k.s..

8. W art. 107 § 2 k.k.s. penalizacją objęto uczestnictwo na terytorium Polski w zagranicznej grze hazardowej. Charakter gry hazardowej (zagranicznej) oceniać należy na podstawie przepisów prawa polskiego, tj. w rozumieniu ustawy o grach hazardowych. Istotne jest zatem, aby zagraniczna gra hazardowa, w której uczestniczy gracz spełniała wymogi definicji jednej z gier hazardowych z polskiej ustawy o grach hazardowych, tj. art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 u.g.h.. Innymi słowy zagraniczną grę hazardową polski sąd karny powinien móc zaklasyfikować w kontekście gier hazardowych ujętych w zamkniętym katalogu zawartym w u.g.h.. Jeśli zaś zagranicznej gry nie można przyporządkować do żadnej z obowiązujących definicji, wnioskować należy, że nie jest to gra hazardowa w rozumieniu u.g.h. i nie można

takiemu graczowi (sprawcy) przypisać odpowiedzialności karnej z art. 107 § 2 k.k.s.. Omawiane przestępstwo ma charakter formalny. Zagraniczne gry hazardowe są to takie gry, które są organizowane (zarówno w formie naziemnej, jak i online) poza granicami państwa polskiego. Należy jednak zauważyć, że świadczenie usług hazardowych w Internecie obarczone jest wątpliwością dotyczącą tego czy mamy do czynienia z grą zagraniczną czy krajową, polską. Celem ustalenia czy gra hazardowa jest grą zagraniczną, należy postulować odwołanie się do miejsca rejestracji siedziby podmiotu urządzającego internetową grę hazardową lub krajowej domeny najwyższego poziomu hazardowej strony internetowej lub miejsca położenia serwera, za którego pośrednictwem gry hazardowe były dostarczane na terytorium RP. Penalizacja obejmuje uczestnictwo zarówno w legalnych, jak i nielegalnych grach oferowanych za granicą, czyli bez względu na to, czy zostały one urządzone w zgodzie z zagranicznym prawem. Okoliczność zgodności urządzanych gier hazardowych z obcym (zagranicznym) prawem, zdaniem autora, nie ma wpływu na karalność popełnianego czynu skarbowego.

9. Uznać należy, że zakresy kryminalizacji zachowań z art. 107 § 2 k.k.s. (uczestnictwo w zagranicznej grze hazardowej) i art. 109 k.k.s. (uczestnictwo w grze hazardowej urządzonej lub prowadzonej wbrew u.g.h.) nie pokrywają się ze sobą, stanowiąc odrębne czyny zabronione i mają charakter rozłączny. Przepis art. 107 § 2 k.k.s. kryminalizuje udział w zagranicznych (zarówno legalnych, jak i nielegalnych) grach hazardowych w przypadku, gdy sprawca uczestniczy w nich na terytorium RP. Wykładnia przepisu art. 109 k.k.s. pozwala zaś jedynie na stwierdzenie, że odpowiedzialność karna z art. 109 k.k.s. dotyczy uczestniczenia w nielegalnych, ale polskich grach hazardowych. Postulować należy utrzymanie dalszej kryminalizacji zachowań z art. 107 § 2 i 4 k.k.s. oraz 109 k.k.s.. Odnotować jednak należy w art. 109 k.k.s. brak instytucji wypadku mniejszej wagi, co wprowadził ustawodawca do art. 107 § 4 k.k.s. De lege ferenda należy uzupełnić przepis art. 109 k.k.s. o wypadek mniejszej wagi.

10. Przepis art. 110b k.k.s. wprowadza wykroczenie skarbowe, które polega na umożliwieniu osobie, która nie ukończyła 18. roku życia, udziału w grze hazardowej innej niż loteria promocyjna lub fantowa. Należy dokonać krytyki obecnego stanu prawnego, że czyn art. 110b k.k.s. jest jedynie wykroczeniem skarbowym, podczas gdy analogiczny zakaz sprzedaży alkoholu małoletnim jest przestępstwem stypizowanym w art. 43 ust 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r.. Hazard osób niepełnoletnich wydaje się być czynem co najmniej równie wysoce szkodliwym społecznie. Z tej przyczyny czyn z art. 110b k.k.s. winien zostać podniesiony do rangi przestępstwa karnego

skarbowego. Zdaniem autora konstruując typ czynu zabronionego z art. 110b k.k.s. ustawodawca nie ograniczył w żaden sposób jego zakresu podmiotowego jest to zatem wykroczenie skarbowe powszechne a nie indywidualne. Przy konstruowaniu zespołu znamion normodawca nie odniósł się w ogóle do zagadnienia legalności oferowanej gry hazardowej, a tym samym nie uzależnił penalizacji - na wzór np. art. 107 § 1 k.k.s. - od prowadzenia lub urządzania gry hazardowej „wbrew przepisom ustawy lub warunkom koncesji lub zezwolenia”. Nie wprowadził też swoistej „kazuistyki znamion czasownikowych”, która obecna jest w art. 43 ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości (tj. wymóg sprzedaży i podawania alkoholu) i taką wykładnię przepisu art. 43 ust. 1 uzasadnia. Penalizacja z art. 110b k.k.s. powinna zatem obejmować również te czynności (tj. umożliwienie udziału niepełnoletniemu w grze hazardowej), które co prawda są niezgodne z prawem, jednakże mogłyby one być dokonane w ramach legalnie prowadzonej działalności hazardowej. Odmienny pogląd kreuje bowiem paradoksalną sytuację lepszego traktowania osób, które nie wypełniają w ogóle obowiązków określonych u.g.h., w tym wobec małoletnich i umożliwiają im udział w grze hazardowej, od tych którzy je realizują poprzez uzyskanie stosownych koncesji, lecz uchybiają im poprzez dopuszczenie do uczestnictwa w grze małoletnich.

11. W art. 128 rozdziału XIV k.w. „Wykroczenia przeciwko mieniu” stypizowano czyn zabroniony urządzania gry hazardowej w celu osiągnięcia korzyści majątkowej. Przy interpretacji znamion wykroczenia należy, zdaniem autora, mieć na uwadze treść ustawy o grach hazardowych jako podstawowego aktu prawnego reglamentującego hazard, który określa warunki urządzania i zasady prowadzenia działalności w zakresie gier hazardowych oraz wprowadza definicję legalną gier hazardowych. Z tych względów gry hazardowe urządzane na podstawie przepisów u.g.h należy uznać za legalne i nie objęte w ogóle kryminalizacją z art. 128 k.w.. Na gruncie u.g.h i k.k.s. rozróżnia się m.in. zarówno „urządzenie”, jak i „prowadzenie” gry hazardowej, tym samym wykładnia literalna prowadzi autora do wniosku, że „prowadzenie” nie jest objęte treścią wykroczenia z art. 128 k.w., gdyż nie są to terminy tożsame i nie może zostać spenalizowane. Postulować należy de lege ferenda dodanie również znamienia „prowadzenia” gry hazardowej, aby wyeliminować powstałą wątpliwość i jednocześnie uzyskać pełną spójność terminologiczną w przepisach kodeksu wykroczeń, kodeksu karnego skarbowego i ustawy o grach hazardowych. Zgodnie z definicją zawartą w art. 1 ust. 2 u.g.h. grami hazardowymi są jedynie gry losowe, zakłady wzajemne, gry w karty oraz gry na automatach. Każdy ze wskazanych rodzajów gier jest następnie uszczegółowiony w zamkniętym katalogu w art. 2 u.g.h. Racjonalność ustawodawcy wymaga, aby tym samym terminom nadawał to samo znaczenie. Dlatego wnioskować należy, że na

gruncie art. 128 k.w. pojęcie gra hazardowa oznacza to samo co na gruncie ustawy o grach hazardowych i k.k.s. Tym samym obecność definicji legalnej gier hazardowych w u.g.h. uniemożliwia odmienną interpretację znamienia gry hazardowej na gruncie k.w.. Z tych względów już samo ujęcie lub pominięcie gry w zamkniętym katalogu gier w art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 u.g.h. ma znaczenie dla odpowiedzialności za wykroczenie. W konsekwencji przyjęcia prezentowanego przez autora poglądu w pozostałych przypadkach, gdy urządzana gra nie należy do katalogu gier hazardowych z art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 u.g.h. przepis art. 128 k.w. nie znajdzie zastosowania, i to nawet jeśli sprawca działał będzie w celu osiągnięcia korzyści majątkowej.

Zakres kryminalizacji zachowań polegających na urządzaniu gier hazardowych w celu osiągnięcia korzyści majątkowej z art. 128 § 1 k.w. jest zbliżony do zakresu kryminalizacji deliktu skarbowego urządzania lub prowadzenia gier hazardowych wbrew przepisom ustawy z art. 107 § 1 k.k.s.. Jedynie znamię działania „w celu osiągnięcia korzyści majątkowej” nie występuje w zespole znamion koniecznych do popełnienia czynu zabronionego z art. 107 § 1 k.k.s.. Zauważyć jednak należy, że działalność hazardowa jest rodzajem reglamentowanej działalności gospodarczej nastawionej na zysk, zatem urządzanie gry hazardowej w celu korzyści majątkowej jest niejako „wbudowane” w zachowania penalizowane w art. 107 § 1 k.k.s., mimo że k.k.s. nie wymaga jego wystąpienia. Drugi sposób działania sprawcy z art. 128 k.w. polegający na użyczeniu środków do gry hazardowej lub pomieszczenia może być na gruncie k.k.s. penalizowany w ramach formy zjawiskowej podżegania lub pomocnictwa do urządzania lub prowadzenia gry hazardowej jako przestępstwa skarbowego. Kodeks wykroczeń posiada bardzo skromny wachlarz środków reakcji karnoprawnej, który nie przystaje w ogóle do współczesnej specyfiki nielegalnego urządzania gier hazardowych. Kary grzywny, których orzekanie umożliwia art. 128 k.w. nie są zbyt dolegliwe dla sprawcy, gdy weźmie się pod uwagę ewentualne zyski z prowadzenia nielegalnej działalności hazardowej. Jedynym dostępnym środkiem karnym adekwatnym do reakcji karnoprawnej na czyn zabroniony jest przepadek przedmiotów, przy czym konfiskata mienia nie uwzględnia częstej w takich przypadkach uzyskanej nielegalnie przez sprawcę korzyści majątkowej. Zwrócić należy uwagę na wyższy poziom represyjności prawa karnego skarbowego niż prawa wykroczeń. Kodeks karny skarbowy w szerszym zakresie operuje karami grzywny, w mniejszym stopniu zaś karami pozbawienia wolności oraz posiada szerszy katalog środków karnych adekwatnych do pozbawienia sprawcy korzyści z przestępstwa, jak i wyeliminowanie go z rynku usług związanych z organizacją hazardu. Warto również wskazać na istniejące w art. 9 k.k.s. formy zjawiskowe w postaci sprawstwa polecającego i

kierowniczego, które umożliwiają penalizację zachowań sprawców, którzy nie urządzają bezpośrednio gry hazardowej. Z tych względów autor zgłasza postulat de lege ferenda o usunięcie czynu zabronionego z art. 128 k.w. z katalogu wykroczeń powszechnych przeciwko mieniu. Jego „rolę” z powodzeniem przejął już niemal „bliźniaczy” czyn zabroniony z art. 107 § 1 k.k.s., który, co istotne, zawiera wypadek mniejszej wagi w art. 107 § 4 k.k.s. pozwalając tym samym sądowi na konieczne uwzględnienie stopnia społecznej szkodliwości czynu zabronionego w kontekście zakwalifikowania go jako przestępstwa albo wykroczenia skarbowego. W ten sposób sąd mógłby stopniować ciężar gatunkowy zachowań związanych z nielegalnym hazardem.

12. W kontekście odpowiedzialności karnej za delikty skarbowe z zakresu nielegalnego e-hazardu na gruncie prawa karnego skarbowego obok kar grzywny, ograniczenia wolności i pozbawienia wolności wobec sprawców orzekać można środki karne z katalogu określonego w art. 22 § 2 k.k.s. Istotne znaczenie ma przepadek przedmiotów (za przestępstwa i wykroczenia skarbowe) orzekany wobec uczestników i operatorów gier hazardowych oraz zakaz zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej (za przestępstwa skarbowe) orzekany wobec organizatorów hazardu. Posiłkowo zastosowanie znajdują środki karne w postaci ściągnięcia równowartości pieniężnej przepadku przedmiotów, przepadek korzyści majątkowej oraz ściągnięcie równowartości pieniężnej przepadku korzyści majątkowej. Z perspektywy orzekania zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej w razie skazania za przestępstwa przeciwko organizacji gier hazardowych za istotne należy uznać czyny zabronione z art. 107 § 1-3, art. 107a § 1 oraz art. 110 k.k.s.. Należy poddać krytyce umożliwienie orzeczenia tego środka karnego w przypadku art. 107 § 2 k.k.s., który dotyczy przestępstwa skarbowego uczestnictwa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w zagranicznej grze hazardowej. Sprawcą przestępstwa skarbowego nie jest przecież osoba prowadząca działalność gospodarczą, od której można wymagać określonego poziomu profesjonalizmu, lecz uczestnik gry, który takiej działalności w ogóle nie prowadzi, jest bowiem konsumentem usługi hazardowej. Istotą zaś zakazu jest, aby rodzaj działalności pozostawał w związku z popełnionym przestępstwem skarbowym. De lege ferenda należy postulować eliminację przestępstwa skarbowego z art. 107 § 2 k.k.s. z taksatywnego katalogu art. 34 § 2 k.k.s.

13. Na gruncie kodeksu karnego skarbowego brak jest środka karnego w postaci zakazu wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych określonego w art. 39 pkt 2d

kodeksu karnego, co uznać należy za rażące niedopatrzenie ustawodawcy. W konsekwencji nie ma możliwości orzeczenia przedmiotowego środka względem sprawcy popełniającego jakiegokolwiek przestępstwo skarbowe z rozdziału 9 k.k.s.. W kontekście kryminalizacji uczestnictwa w nielegalnych grach hazardowych, w tym poprzez sieć Internet, należy postulować jego wprowadzenie do kodeksu karnego skarbowego i możliwość fakultatywnego orzekania np. w przypadku popełnienia przestępstw i wykroczeń skarbowych polegających na udziale w grach hazardowych, w szczególności z art. 107 § 2 i 4 oraz art. 109 k.k.s.. Postulować należałoby również wprowadzenie przez ustawodawcę możliwości na gruncie k.k. i k.k.s. rozłącznego stosowania zakazów albowiem zależność, która między nimi zachodzi, mimo że charakteryzuje się przymiotem funkcjonalności nie stanowi wystarczającego uzasadnienia dla każdorazowego i łącznego orzekania zakazu wstępu do ośrodków gier wraz z zakazem uczestnictwa w grach hazardowych. Stwierdzić należy, że zakaz wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych nie obejmuje swoim zakresem osób urządzających lub prowadzących grę hazardową poza ośrodkiem gier. Jest to konsekwencja poglądu, że urządzający lub prowadzący grę nie może zostać jednocześnie uznany za uczestnika tejże gry. Do wskazanej kategorii osób znajdzie zastosowanie środek karny w postaci zakazu zajmowania określonego stanowiska, wykonywania określonego zawodu lub prowadzenia określonej działalności gospodarczej zawarty w art. 39 pkt 2 k.k. lub art. 22 § 2 pkt 5 k.k.s.. Postulować należy de lege ferenda dodanie w treści warunków stosowania środka również zwrotu „w związku z prowadzeniem gier”, aby wyeliminować powstałą wątpliwość i jednocześnie uzyskać pełną spójność terminologiczną (systemową) w przepisach kodeksu karnego, kodeksu karnego skarbowego i ustawy o grach hazardowych.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Wykaz opublikowanych prac naukowych zawarty został w załączniku nr 4. Poza wskazaną w pkt 3 autoreferatu monografią, jestem autorem blisko 50 publikacji, w tym 1 monografii, które powstały po uzyskaniu przeze mnie stopnia doktora nauk prawnych. Moje zainteresowania badawcze dotyczą m.in. takich zagadnień jak:

- przestępczość związana z piractwem i terroryzmem morskim,
- okoliczności wyłączające przestępczość czynu,
- przestępczość gospodarcza,
- wybrane problemy penalizacji karnoskarbowej.

Poniżej wskazano zaledwie kilkanaście publikacji, które ukazują kierunki moich poszukiwań naukowych.

Pierwszym obszarem badawczym, któremu poświęciłem znaczną część publikacji naukowych jest przestępczość związana z piractwem i terroryzmem morskim. Jestem autorem monografii *Piractwo morskie. Studium prawnokarne i kryminologiczne*, wyd. UWM, Olsztyn 2015, gdzie prowadziłem poszukiwania w przedmiotowym obszarze w zakresie prawa karnego materialnego i karnego międzynarodowego. Monografię podzielono na pięć rozdziałów, które obejmują: rozdział I – „Piractwo morskie w ujęciu kryminologicznym”, rozdział II – „Umowy międzynarodowe dotyczące zwalczania piractwa morskiego”; rozdział III – „Rola i zadania organizacji międzynarodowych w przeciwdziałaniu przejawom piractwa morskiego”; rozdział IV – „Odpowiedzialność karna sprawcy piractwa morskiego w prawie międzynarodowym”; rozdział V – „Penalizacja piractwa morskiego w ustawodawstwie wybranych państw”.

W rozdziale I monografii została przedstawiona etiologia i fenomenologia współczesnego piractwa morskiego. Rozdział ma charakter deskryptywno – eksplanacyjny i stanowi podstawę do dalszych analiz prawnych. Obserwowany w XXI wieku wzrost liczby czynów pirackich na morzach zmusza do poszukiwania przyczyn tego zjawiska. Wstępem do tych rozważań jest analiza źródeł encyklopedycznych, definicji legalnych i akademickich piractwa morskiego, która ma pomóc w ustaleniu dystynkcji definicyjnych zjawiska piractwa morskiego. W zrozumieniu czym jest piractwo morskie pomocne staje się również określenie współczesnej genezy tego zjawiska, obejmujące analizę czynników sprzyjających podejmowaniu się temu procederowi. Badając rozmiary i dynamikę ataków pirackich na świecie można wyróżnić całe regiony świata dotknięte współcześnie tym fenomenem, co zostało ukazane w ujęciu statystycznym. Z uwagi na regionalizację fenomenu poddano go szczegółowej analizie w ramach trzech studiów przypadku: Azji Południowowschodniej oraz Subkontynentu Indyjskiego (nr 1), Afryki Zachodniej (nr 2) oraz Afryki Wschodniej (nr 3), gdzie współcześnie dochodzi do największej ilości incydentów pirackich. Celem lepszego zrozumienia i usystematyzowania problemu sięgnięto następnie po próbę typologizacji piractwa morskiego obecną w piśmiennictwie jako sposobu na uporządkowanie fenomenu piractwa. Wreszcie, z uwagi na polimorficzność pojęcia piractwa morskiego elementem pomocnym w zrozumienia czym jest to zjawisko może być także analiza fenomenu terroryzmu morskiego - co w efekcie pozwoli uchwycić różnice dystynktywne między tymi zjawiskami. Podjęcie tych wątków w monografii jest niezbędne z uwagi na fakt, że zjawiska

powyższe wzajemnie się przenikają. Istotnym jest zatem wykazanie różnic oraz powiązań pomiędzy tymi formami pozaprawnej aktywności na morzu.

Umowy międzynarodowe dotyczące zwalczania piractwa morskiego zostały opisane w rozdziale II. Uzasadnionym jest zatem dokonanie w monografii analizy działań podejmowanych na forum Ligi Narodów oraz ONZ, mających na celu stworzenie powszechnie obowiązujących umów międzynarodowych w zakresie zwalczania piractwa morskiego. Z tychże przyczyn w rozdziale omówiono szczegółowo postanowienia m.in. Konwencji genewskiej o morzu pełnym z 1958 r., Konwencji o prawie morza (tzw. UNCLOS) z 1982 r. oraz Konwencji w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (tzw. SUA) z 1988 r. wraz z odpowiednimi Protokołami dodatkowymi w przedmiotowym zakresie. Jest to istotne dla zrozumienia obecnego stanu międzynarodowej legislacji antypirackiej oraz zastosowanego w niej sposobu opisu czynów zabronionych skierowanych przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej. Ważnym zadaniem stało się określenie znamion czynu zabronionego, utrudniających kryminalizację piractwa morskiego na gruncie prawa międzynarodowego i karnego. Rozpatrując problematykę piractwa morskiego nie sposób jest oderwać tych rozważań od analizy statusu prawnego obszarów morskich, w obrębie których może dojść do czynu zabronionego. Należy pamiętać, że każdy statek podlega wyłącznej jurysdykcji państwa bandery, a zasada ta podlega pewnym ograniczeniom, wynikającym z charakteru prawnego obszarów morskich, w których dana jednostka pływająca się znajduje. Celem rozważań podjętych w II rozdziale stała się zatem analiza działań jakie w kontekście podejrzenia o uprawianie procederu pirackiego w oparciu o postanowienia Konwencji genewskiej o morzu pełnym z 1958 r. oraz Konwencji o prawie morza z 1982 r. podjąć mogą państwa wobec statków podnoszących obcą banderę.

Tematyka związana z działaniami podejmowanymi na wielu płaszczyznach przez organizacje międzynarodowe o charakterze rządowym i pozarządowym wobec współczesnego piractwa morskiego została podjęta w rozdziale III. Celem rozdziału jest dokonanie przeglądu podmiotów zaangażowanych w zwalczanie piractwa morskiego na arenie międzynarodowej wraz z przedstawieniem ich reakcji - w sferze legislacyjnej i prakseologicznej - na ten fenomen oraz wysuwanych propozycji i wytycznych przeciwdziałania. Wskazano przy tym na przeszkody natury prawnej, które organizacje międzynarodowe napotykają przy przeciwdziałaniu temu zjawisku. Scharakteryzowano tym samym istniejącą „siatkę organizacyjną” skupiającą się na zwalczaniu fenomenu współczesnego piractwa. Z uwagi na liczne inicjatywy społeczności międzynarodowej

podejmowane przeciwko fenomenowi piractwa somalijskiego, znaczna część rozdziału dotyczy analizy właśnie tych zagadnień. Zwrócono w tym kontekście uwagę na zagadnienie użycia siły w celu zapobiegania i zwalczania rozboju morskiego na terenie Somalii w rezolucjach Rady Bezpieczeństwa ONZ oraz statusu prawnego piratów. Wypracowane w przedmiotowym zakresie rozwiązania instytucjonalne, prawne i prakseologiczne doprowadziły do zmarginalizowania problemu piractwa w rejonie Rogu Afryki, co dodatkowo uzasadnia konieczność dogłębnych rozważań.

Kolejny rozdział (IV) ukazuje zagadnienia związane z odpowiedzialnością karną sprawcy piractwa morskiego w prawie międzynarodowym. Część rozdziału poświęcona jest rozważaniom na temat odpowiedzialności karnej jednostek w prawie międzynarodowym oraz statusu przestępstwa piractwa morskiego jako *delictum iuris gentium*. Istotna jest tu także analiza podstaw jurysdykcji karnej mogących mieć zastosowanie w sprawach piractwa morskiego, które doznają specyficznych modyfikacji uwarunkowanych przez środowisko morskie. Niezależnie od intensyfikacji działań przeciwko piractwu ściganie sądowe tejże zbrodni napotyka liczne przeszkody. Z tych względów zwyczajowy kierunek działań jurysdykcyjnych tj. osądzenie piratów na terytorium bandery zaatakowanego statku (zasada narodowości przedmiotowej) może być zawodny. Z kolei przekazywanie sprawców do państw trzecich na zasadzie specyficznej jurysdykcji uniwersalnej wiąże się z wieloma przeszkodami, m.in. ograniczoną wydolnością miejscowego wymiaru sprawiedliwości, a także systemu penitencjarnego. Z uwagi na praktyczne i prawne trudności w ściganiu piratów przez pojedyncze państwa dokonano analizy koncepcji powołania międzynarodowego trybunału karnego mającemu służyć sądownictwu zbrodni piractwa.

W rozdziale V dokonano przeglądu stanu prawa karnego w ustawodawstwach ponad dwudziestu wybranych państw na świecie, w tym Polski w zakresie penalizacji piractwa morskiego. Wewnętrzne ustawodawstwa karne państw odgrywają istotną rolę w ustanowieniu ram prawnych dla skutecznego i efektywnego ścigania karnego piratów. Podstawowym warunkiem skuteczności konwencji dotyczących zwalczania piractwa morskiego jest zaś ich pełna implementacja przez państwa strony. Z uwagi na to rozdział V poświęcony jest ocenie stanu legislacji w zakresie realizacji zobowiązań wynikających z ratyfikowanych przez wybrane państwa konwencji międzynarodowych w przedmiotowym zakresie. Polska co prawda nie jest państwem, w którym zjawisko piractwa stanowiłoby problem, jednak każde zachowanie ze strony sprawców skierowane przeciwko bezpieczeństwu żeglugi winno spotykać się z karnoprawną reakcją państwa. Jednym z założeń twórców Kodeksu Karnego z 1997 r. było, aby nowa ustawa karna odpowiadała potrzebom wynikającym z nowych zjawisk

i form przestępczej działalności oraz w jak największym stopniu uwzględniała wiążące Rzeczpospolitą Polską zobowiązania wynikające z ratyfikowanych umów międzynarodowych. Z tych względów dokonano pogłębionej analizy dogmatycznej znamion czynów zabronionych stypizowanych w rozdziale XX, tj. w art. 166, art. 167 i art. 170 k.k. tworzących trzon przestępstw piractwa morskiego kryminalizujących przedmiotowe zjawisko w polskim prawie karnym.

W zakończeniu monografii dokonano analizy podsumowującej zawarte w opracowaniu rozdziały wraz z przedstawieniem wniosków końcowych i uwag.

W ramach badań w obszarze prawa karnego materialnego zajmowałem się konstrukcją przestępstw przeciwko bezpieczeństwu powszechnemu w ich aspekcie morskim: K. Frąckowiak, *Criminal offences of piracy in Polish criminal legislation*, Studia Ełckie 17 nr 1 (2015), 2015 r.; K. Frąckowiak, P. Rychlik, *Granice kryminalizacji terroryzmu morskiego w polskim prawie karnym*, [w:] S. Pikulski (red.), *Granice kryminalizacji i penalizacji*, Olsztyn 2013 r.; K. Frąckowiak, *Maritime piracy in the Substantive Criminal Law*, Internal Security 1/2013, Szczytno 2013 r.; K. Frąckowiak, *The definition of the terrorist offence in Polish criminal law*, Law and Forensic Science 6/2013, 2013 r..

Zagadnienia z zakresu reguł odpowiedzialności za popełnienie przestępstwa piractwa morskiego w aspekcie prawa karnego międzynarodowego były omawiane przeze mnie m.in. w następujących tekstach: K. Frąckowiak, M. Pietkiewicz, *Limitations of legal measures for combating maritime piracy in the context of the 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea*, [w:] E.E. Tonkov, A.E. Novikova (red.), *Organizacja Narodów Zjednoczonych. Przeszłość, Teraźniejszość, Przyszłość. Materiały Międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej, 23-24 października 2015*, Belgorod 2015 r.; K. Frąckowiak, *Limitations of criminal jurisdiction of states in case of acts of violence at sea*, [w:] S. Pikulski, K. Szczechowicz, M. Romańczuk-Grącka (red.), *Effectiveness of Extradition and the European Arrest Warrant*, Olsztyn 2014 r.; K. Frąckowiak, P. Jankowski, *Przestępstwo piractwa morskiego w świetle konwencji w sprawie przeciwdziałania bezprawnym czynom przeciwko bezpieczeństwu żeglugi morskiej (SUA)*, Journal of Modern Science, Tom 2/17/2013, Józefów 2013 r.

Drugim obszarem badawczym są instytucje związane z okolicznościami wyłączającymi przestępność czynu. Ten nurt pracy naukowej stanowi konsekwencję rozwijanych zainteresowań podjętych w związku z przygotowaniem rozprawy doktorskiej. Jej uzupełnioną i zaktualizowaną wersją jest monografia pt., *Standardy użycia broni palnej przez policjantów a ochrona życia ludzkiego. Studium prawnoporównawcze* (Szczytno 2010 r.,

ISBN 978-83-7462-257-8, recenzent wydawniczy: prof. dr hab. S. Pikulski). Jednym z celów przeprowadzanych badań była m.in. ocena krytyczna warunków dopuszczalności użycia broni palnej przez funkcjonariuszy państwowych - jako okoliczności wyłączających karną bezprawność czynów - w aspekcie ochrony życia człowieka. W literaturze przedmiotu występowały wcześniej opracowania cząstkowe, jednakże nie odnosiły się kompleksowo do zagadnień objętych zakresem kontratypu pozakodeksowego użycia broni palnej przez policjantów. Obszar badań uwzględniał zagadnienia z punktu widzenia prawa międzynarodowego, krajowego (polskiego i brytyjskiego), jak i odpowiedniej judykatury (orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu). W ramach przedmiotowego obszaru badawczego odnotować należy publikacje powstałe po opracowaniu przywołanej monografii, m.in.: K. Frąckowiak, *Zarys standardu użycia broni palnej przez policjanta w Wielkiej Brytanii*, Policja. Kwartalnik kadry kierowniczej Policji 2/2009, Szczytno 2009 r.; K. Frąckowiak, *Środki ochrony statku morskiego w ujęciu prawa polskiego*, [w:] K. Szczechowicz, K. Bronowska (red.), *Technologie wykrywcze początku nowego tysiąclecia*, Olsztyn 2013 r.; K. Frąckowiak, *Kontratyp stosowania służbowej broni palnej przez funkcjonariuszy państwowych w świetle ustawy o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej z dnia 24 maja 2013 r.*, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2(270)/2014, 2014 r.; K. Frąckowiak, *The Use of Firearms by Ship Security Personnel In Respect of Exclusion of Unlawfulness Under Polish Law*, *Internal Security Volume 7, Issue 1*, Szczytno 2015.

W zakresie instytucji wyłączających przestępczość czynu moje zainteresowania skupiły się następnie na okolicznościach wyłączających winę sprawcy. Owocem prowadzonych analiz są m.in. teksty: K. Frąckowiak, *Temulency as the distraction of mental actions (Stan upojenia alkoholowego jako inne zakłócenie czynności psychicznych)*, *Studia prawnoustrojowe* 27/2015, Olsztyn 2015 r.; K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Medical aspects of insanity in Polish Criminal Law (Medyczne aspekty niepoczytalności w polskim prawie karnym)*, *Polish Annals of Medicine*, Vol. 21/2014, Olsztyn 2014 r.; K. Frąckowiak, P. Świder, *Ograniczenie poczytalności a instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym*, *Studia Prawnicze i Administracyjne* nr 6 (2) 2013.

Trzecim obszarem badawczym jest przestępczość gospodarcza. W ramach badań w tym obszarze opracowałem m.in. trzy rozdziały prawnokarne w monografiach poświęconych problematyce prawa gospodarczego, praw konsumentów i prawa bankowego: K. Frąckowiak, *Część V: Karnoprawne aspekty realizacji przedsięwzięć deweloperskich, Rozdział XXVIII:*

Podstawy odpowiedzialności karnej dewelopera w świetle ustawy o ochronie praw nabywcy lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, [w:] M. Królikowska-Olczak, A. Bieranowski, J.J. Zięty (red.) *Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego*, CH Beck 2014 r.; K. Frąckowiak, *Rozdział XVII: Patologie systemu konsorcyjnego – wybrane aspekty nieuczciwej praktyki rynkowej*, [w:] M. Królikowska-Olczak, B. Pachuca-Smulska (red.), *Ochrona konsumenta w prawie polskim i Unii Europejskiej*, CH Beck 2013 r.; K. Frąckowiak, *Kilka uwag o dekryminalizacji sprzeniewierzenia się tajemnicy bankowej z art. 171 § 5 ustawy Prawo bankowe*, [w:] P. Chlebowicz (red.), *Zagrożenia w sektorze bankowym. Analiza kryminalna zjawisk oraz możliwości przeciwdziałania*, Olsztyn 2013 r..

Badania w zakresie wybranych problemów penalizacji karnoskarbowej - jako czwartym obszarze zainteresowań naukowych - znalazły swe odzwierciedlenie w artykułach: K. Frąckowiak, *Instytucja dobrowolnego poddania się odpowiedzialności w prawie karnym skarbowym i jej wpływ na postępowanie sądowo-administracyjne*, *Kwartalnik Prawa Publicznego* 3/2013, Warszawa-Toruń 2013 r.; K. Frąckowiak, M. Kurzyński, *Zasada ustalania pojedynczej stawki dziennej kary grzywny w kontekście odpowiedzialności posiłkowej (subsidiarnej) w prawie karnym skarbowym*, *Studia Prawnoustrojowe* 15/2012, Olsztyn 2012 r.; K. Frąckowiak, *Przestępstwo firmanctwa i firmowania – wybrane problemy penalizacji karnoskarbowej*, [w:] S. Pikulski (red.), *Tożsamość polskiego prawa karnego*, Olsztyn 2011 r.

Poza wskazanymi powyżej zasadniczymi obszarami badawczymi (i wskazanymi wyżej wybranymi opracowaniami z ich zakresu), moje zainteresowania badawcze koncentrowały się także wokół innych zagadnień szeroko rozumianych nauk prawnych (analizowanych również we współpracy z przedstawicielami innych dyscyplin niż prawo karne materialne), takich jak m.in.

- prawo medyczne:

1. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Organizacja i funkcjonowanie wojewódzkich komisji do spraw orzekania o zdarzeniach medycznych – rozważania na tle nowelizacji ustawy o prawach pacjenta i rzeczniku praw pacjenta*, „Palestra” 9-10/2013, Warszawa 2013 r.
2. K. Frąckowiak, L. Frąckowiak, *Problems of qualifying health services provided by physicians and informed consent to treatment*, *Polish Annals of Medicine, Rocznik medyczny*, vol. 17, Olsztyn 2010 r., No 1.

3. K. Frąckowiak, H. Jarosz, *Aspekty prawne dotyczące leczenia za granicą pacjentów będących pod opieką polskiego Narodowego Funduszu Zdrowia*, [w:] B. Sitek (red.), *Człowiek pomiędzy prawem a ekonomią w procesie integracji europejskiej*, Olsztyn-Bari 2008 r..

- prawa człowieka:

1. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *International Problems of Religious Implications to Women's Status*, [w:] B. Sitek (red.) *Human Rights, Spiritual Values and Global Economy*, USA 2011 r.
2. K. Frąckowiak, *Wyjątki ex definitione w prawie do życia w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka*, *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne* X/3, Opole 2012 r
3. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Wartość życia ludzkiego w wielkich religiach świata*, *Szkice Humanistyczne*, tom XII nr 4, (vol. 30), Olsztyn 2012 r.
4. K. Frąckowiak, H. Frąckowiak, *Spoleczno-prawna sytuacja muzułmanki w ujęciu Islamu w kontekście małżeństwa i rodziny*, *Opolskie Studia Administracyjno-Prawne*, t. XII/3, 2014 r.

Wyniki moich badań prezentowane były także w trakcie konferencji naukowych, również o charakterze międzynarodowym. Łącznie uczestniczyłem w blisko 30 konferencjach i seminariach naukowych.

